

ملاولی و دادی نین

شعر مجموعه سی

قوشمالار، غزللر، جناسلار، بایاتیلار، مخمس لر، دئییشمه لر
و مستزادلار

رحمتلیک استاد یحیی شیدائین
ال یازیلاری نین اساسیندا تحریر
و حمید آراسلی نین نسخه سیلن تطبیق
اولونموش دیوان

حاضیرلایان: ج - حلاجی

نشر اختر

سر شناسه	: شنید، یحیی، ۱۳۰۳ -
عنوان و پدیدآور	: ملا ولی ودادی نین شعر مجموعه سی (قوشمالار، غزلر، جناسلار، بایاتیلار، مخمس لر، دبیشمه لر و مستزاد لار)
مشخصات نشر	: تبریز: اختر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۴ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۷-۵۴۲-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فبیای مختصر
یادداشت	: این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	: حلاجی، جواد، ۱۳۳۵ -
شماره کتابخانه ملی	: ۳۷۷۳۵۴۵

نشر اختر

ملا ولی ودادی نین شعر مجموعه سی

قوشمالار، غزلر، جناسلار، بایاتیلار، مخمس لر، دبیشمه لر و مستزاد لار

استاد یحیی شنیدانین ال یازیلاری نین اساسیندا

حاضر لایان: جواد حلاجی

ناشر: نشر اختر

چاپ اول ۱۳۹۴ / ۱۴۲ صفحه / قطع رقعی / ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۷-۵۴۲-۷

مرکز فروش: تبریز - اول خیابان طالقانی، روبروی مصلی، نشر اختر

تلفن: ۰۹۱۴۱۱۶۸۹۷ و ۰۴۱-۳۵۵۵۳۹۳

قیمت: ۸۵۰۰ تومان

بوکئدا گھنڊين فرستی

۵	قیسا بیر توضیح نشریمیز اوچون
۷	بیرینجی مقدمه رحمتلیک استاد شیدا دان
۱۲	ایکینجی مقدمه حمید آراسلی نین نسخہ سین دن
۲۳	عرض ائیلہ
۲۳	اولمیان یئردہ
۲۴	ہاردا دیر؟
۲۵	بیراھن
۲۶	آھو گوزلو
۲۶	قارہ بخت
۲۷	بیر دیوانہ
۲۸	جوورون فزون ائیلہ
۲۸	خیال ائوی
۲۹	اوز شہریمین سلطانی
۳۰	دلیمذہ محبت وار
۳۱	سلام ائیلہ
۳۲	خستہ حال
۳۲	صفا گلدین
۳۳	خاکیلہ یکسان اولدو
۳۳	ملاحت ائیمہ
۳۴	کیمین دیر؟
۳۵	صداقت یوخدور!
۳۵	درد اولماز
۳۶	اؤلمک نہ موشگولدور؟
۳۷	اول تار مار
۳۸	مین اوغلانہ دہ پەر
۳۹	ای گوزوم ساقی!
۳۹	درده دوا یوخ
۴۰	ملا پناہ واقفہ بیر مکتوب
۴۱	واقفہ ایکینجی مکتوب
۴۱	واقفین مکتوباجوابی

۴۲	اشراف آراسیندا.....
۴۴	معمالی بیر مستزاد.....
	مسدس و مخمس لر (آلتی و بشله معار)
۴۶	بنله قالمار.....
۴۹	مصیبت نامه ۱.....
۵۹	مصیبت نامه ۲.....
	آذربایجان ادبیاتیندا قوشمالار
۶۲	اغلار سان.....
۶۴	تالانمش کؤنلوم.....
۶۵	ستلر هی.....
۶۷	قوربان او خط و خاله.....
۶۸	نه سلطان، نه خان؟.....
۷۰	آغلار می؟.....
۷۱	دعایه دوشهر.....
۷۳	قانه دوشوبدور.....
۷۴	اغلارام.....
۷۶	دورنالار.....
	قطار - قطار اولوب قالخیب
۷۸	دورنالار قوشماسینین نظیره سی واقف دن.....
۷۹	گندهر اولدو.....
۸۰	غم لشکری.....
۸۲	بی وفا دنیا.....
۸۳	چایدی کؤنلوم شهرین.....
۸۴	بیکیس اولدوم، یا اولدوم.....
۸۶	ملأ پناه واقف اوچون مکتوب.....
۹۰	جناس قوشما.....
۹۲	جناس بایاتیلار.....
۹۳	«ودادی» ایله «واقف» بین مشاعره سی یا خود دیشمه سی.....
۹۴	مشاعره (دیشمه).....
۱۱۸	ودادی دن بیر ماده تاریخ لی شعر.....
۱۱۹	بو کتابدا گلن بیر پارا آدلار و یا اونلاریلا ایلگی لی شخص لر و یئرلرین ایضاحی.....
۱۳۰	بو کتابین ایچینده کی بیر پارا لغتلر.....
۱۴۰	عنوان لارینین القبا ردیفیله دوزولموش فهرستی.....
۱۴۳	ایلک مصرعهلرینین القبا ردیفیله دوزولموش فهرستی.....

بسمه تعالی

قیسا بیر توضیح نشریمیز اوچون

کوللوم قوشونه طالب آب و نه دانه دیر

یاد ائتمگه او دلبری بونلار بهانه دیر

بو کتابین نشرین ایجاب ائدهن بیر نئچه دلیل وار، بیری بوکی
قالارقی اوستاد یحیی شیدانین کئچه جکده چکدیگی بیر نمونه
زحمت لردن کی هله اوزه چیخما ییبدی، اوزه چیخسین.

اوستاد یحیی شیدانین خصوصی کتابخانا سینه، او اوستادین بیر پارا
ال یازمالاریلن راستلاشدیق کی "ملا ولی و دادی" نین شعر مجموعه سین
احتوا اندیردی و ۲۶ ایل بوندان اول (۱۳۶۷ نجی گونش ایل) نشر ائتمک
اوچون حاضیرلانمیشدی، آمانه دلیله گوره کی اوز ساغلیق لاریندا چاپا
گئتمه ییبدیر بیزه معلوم دئییل. هر حالدا او اوستادین زحمتلری ضایع
اولمادیغینا خاطیر، او یازیلار دقتله تحریر و ویرایش اولوندو. بونکته نی ده
قئید ائتمک لازیمدیر کی یازیلارین ترتیبی بیر آیری منبع دن ترجمه
اولدوغونو معلوم اندیردی.

اوستادى تانيانلار بىلىرلر كى، اوستاد شيدا هم اۋزونون و ھمدە اۋزگەلرین نشر ائىدىكلرینە دقتلى، جامع و تنقید گۈزىلە باخاردىلار، ھمان دىل اۋچون، مرحوم حمید آراسلى نین آدى ایلە يايىلان نىسخە كى ۲۰۰۴ میلادى ایلدە چاپ اولوب و اونوندا اساسى ۱۹۷۷نجى ایلدە چاپ اولان بیر نىسخە دیر، لاتین الفباسىندان كۈچورولوب او ال يازمالارىلان تطبیق اولوندۇ، تا الیمدن گلنە قەدر بیر شوبهە و يالنىشلىق اورتادا قالماستین. بونا گۆرە كى، الینزدە اولان مجموعه هر جەھتدن مكممل اولسون، كتابین اولیندە اوستاد یحیی شیدانی یازدیقلاری مقدمه و صورنا اوبریسی نىسخەنین مقدمەسى عیناً تقدیم اولونوبدور.

بالاخره صون دىل نىشریمیزه بوكى اوستاد شیدا ساغلیغیندا یثنی لیکلر دالیسیجا اولاردی. سوروشوب و نیشیدیکلریمیزه گۆرە ایندیەدک و دادىنین شعر مجموعهسى تبریزدە چاپ اولونمايپ ونه یاخشی كى بو کتاب ایلک دفعه اولارق تبریزدە اوستاد یحیی شیدانی آدینا یاییلسین. خاتمهده بویوک آلاھین درگاهیندان اوستاد یحیی شیدانی روحونا شادلیق و مغفرت، و محترم عائلهسى اۋچون، كى مضایقه سین اوستادین ال یازمالارین منیم اختیاریمدا قویوبلار ساغلیق دیله ییب، اۋز ممنونیتیمی بیلدیریرم.

ج - حلاجی

۱۳۹۳

بیرینجی مقدمه رحمتلیک استاد شیدا دان

گۆرکملی عاشیق «خسته قاسیم» کیمی، خسته کلمه سی آزجا یئرده اول ده، و چوخ یئرده اونون تخلصونون سونوندا تکرار اولان «ملا ولی و دادی» آذربایجان شاعرلریندن بیرسی دیر.

او هر بیر پارچا شعرین قورتاردیقدا «خسته و دادی» یا «ودادی خسته» تخلصون آخیرینده گتیریر و هنج وقت یالخی «ودادی» یازما ییر.

«ملا ولی و دادی» ۱۸-نجی قرنده، میلادی ۱۷۰۷-نجی ایلده «شمکیر» آدلی بیر رایوندا دونیایه گۆز آچیب، یوز بیر ایل عؤمور سورندن صونرا ۱۸۰۸-نجی ایلده دونیادان گئدیب ادبیاتیمیز ساحه سینده خلاء و ضایعه یاراتمیشدی.

«ودادی» عؤمرونون خیلی حصه سین (شیخلی) گئدینده میرزه لیک له قورتاریب بیر زماندا «ملاپناه واقف» ین چاغوشیلا گۆره (قره باغ) شهرینه کۆچوب بو لیریکا شاعرله بیرگه اولموشدور و قوهوملوق بناسی قویموش ایدی.

گورجستان امیری «ایکینجی ایراکلی» اونون باجاریغین و استعدادین دویوب اؤز سرایینا چاغیریر، بؤیوک وظیفه نی، کی وزیرلیک پایه سینده ایدی اونا تکلیف اندیر، و دادی بو آغیر وظیفه نی بونونا آلیب قبول

ئادیر.

بۇيوك شاعر، دىللر ازىرى، انسان سۇرلىگى اوستون و اوجا مقاما
چاتدىران «ملا پناه واقف» بۇ بارە دە و دادى يە خطاب يازىر:

اى و دادى ىنە خان قوللو غوندا

قايم اولوب، نە قىامت ائىلىرسن؟

يامان گۇزدن الله اۇزو ساخلا سين

كىشى اخلاصيله، خدمت ائىلىرسن!

خانىن محبتى كۇنلوندە ياتىر

يىت يىيىب اتىنى، اولساندا قوتور

ترىمە يىرىندىن البت بىرك اوتور

واى حالىنا بىر حر كىت ائىلىرسن!

«ودادى» عروض و هجا ھاوالارىندا اۇزۇندىن گۇرل اثرلر ادبيات
سۇنلرە و هنرە دەيەر وئرلرە ارمغان اتمىشىدى. اونون شعرلىرى ايستىر
عروض و ايستىر آذربايجان وزنىندە دوزلو و احساسلى دير، آنجاق ملاپناه
واقفين خطينده دئيىل. اگر واقفين شعرلرينده نيك بين ليك و حياتا سيخ
علاقە دارلىق گۇرونور، ترسينه اولاراق و دادى شعرلرينده بدبين ليك و
دونىادان بئزار و اونو آجى، بىر قارائلىق زندان يىلمك فيكرى كۇلگە
سالمىشىدير، اوخويانلاردا بئله تائير بوراخمىشىدير. آيدىن دئمك لازىم

گلیركى هجا وزىنده اولان شعرلىرى، عروض وزىنده اولان شعرلىرىندن
داها قدر تلى - اورە يە ياتان و زنگین دیر.

اونون شعرلرین ایکی حصّه یه بؤلّمک گرک دیر:

۱ - اوغلونون اؤلوموندن اول ۲ - اؤلوموندن صورنا كى شعرلىرى
(اوغلو ایوب آقا الینده اؤز توفنگی آچیلیب اؤزونه ده گمیشدی و بو
ماجرا شاعرین حیات روحیه سینده سیلینمز تأثیر بوراخمیشدی).

اوغلونون خافا - خافدان اؤلمه سی ائله شاعرین طبعینده و فیکرینده
ایز قویدوکی، اونون بوتون یاراتدیغی اثرلری باشدان - باشا یأس و کدره
چئویردی. شاید تکرار اولان «خسته» کلمه سی بو حادثه دن تأثیر آلمیش
اولسون.

بورادا، بو سورغو قارشیمیزدا دورورکی بئله قاتی دویغولو انسان
نئجه یوز ایلدن یوخاری عؤمور سورور و حتی یاخین دوستو «مشتاق» ین
اؤلومون، هابئله هامیدان یاخین و مهربان یولداشی «ملاپناه واقف» ین،
اوغلو ابراهیم ایله اؤلدورولمه سینه شاهد اولور؟!

یازدیقلارا گؤره و دادی، واقف دن سوادلی و بیلیکلی بیر شخصیت
ایدی. او دئدیگیمز کیمی «ایکینجی ایراکلی» نین سراییندا بیر مدت
رفاهلا یاشادی، لاکن بو خوش گونلر ائله ده دواملی دئییلدی، چونکی
اونا بهتان دئیّه توتوب تفلیس ده حبسه سالدیلار، حبسدن قورتارانندان
صورنا فقر و فلاکت له یاشادی، دوغروسو «خسته و دادی» اونا نازل بیر آد
اولدو.

زنداندان خلاص اولدوغونا گۆره واقف اونا بیر شعر یازیب
چکدیگی عذابلاری، گۆردویو سیخیتی لاری اونا تسلی وئرمیشدی
همان شعرده واقف بئله یازیر:

مرد ایگیت لر اؤزونه محبسی میدان بیلیری
سانما کی ناکس و نامرد بو میدانه دوشهر
عیب دن پاک چیخار، پاک و مبرا گۆرونر
هەر طلا کی کؤره آتش سوزانه دوشهر
ای «ودادی» غم هجرانه گرفتار اولماق
بیر سنه، بیر منه، بیر یوسف کنعانه دوشهر
عشقه دوشمک سنه گلر قوجالیسان از بس
بئله ایشلر یئنه «واقف» کیمی اوغلانه دوشهر

«ودادی» همیشه اجتماعی عدالت سیزلیکدن، فوئدال لار ظولموندن،
خلقه اولان ستملردن آجیشیر و حادثه لر قاباغیندا بیر اولو قهرمان کیمی سینه
گه ریب کسگین قلمی و اؤتکم دیل ایله دئییب، یازیب، یارادیب و شعرلری
نین هر مصراعیندا و هر پارچاسیندا اورکدن قوپان نفرت لرین اونلارین
اوزونه چیرپیر!

«ودادی» اثرلرینده وطن آواره لیگی، غربت اسیرلیگی دنیز تک دالغا
وورور و تبریزین گۆرکملی، شیرین دیللی شاعری «صراف» دندیگی

کیمی:

اولان مجنون کیمی زنجیر عشقه بسته جانیم وای
 وطن آواره سی، غربت اسیری، خسته جانیم وای

اودا همیشه ناله سین اوجالدیر، و نفرت یاغیشین وقفه سیز یاغدیریر.
 الله اولان مجموعه ده «ملا ولی و دادی» نین بوتون شعرلری
 یئرلشمه میشدیر، بلکه او قدهر کی امکاناتیمیزدان آسیلی ایدی الله اولان
 شعرلرین کی چوخ یئرده کاتبین یئرسیز دخالت و تصرف ائتمه گی آیدین
 غلطلر و یانلیشلار یار اتمیشدی اصلاح ائتدیکدن صورنا چاپ ائتدیک بو
 امیدایله کی ادبیاتیمیزا علاقه گۆسترن معارفپرور لر بو کیچیک خدمتی
 ییزدن قبول ائده لر.

بو مجموعه نین توپلانیشیندا شاعر دوستوم محرم پریراد «سورگون» دن
 اولدوقجا اؤز ممنونیتیمی بیلدیریرم و اوللارین یاردیملا ریندان تشکر
 ائتمه گی اؤزومه وجدانی وظیفه سانیرام.

ادبیات خادمی: یحیی شیدا

تبریز ۱۳۶۷